

Redningsarbejde:

"Montani semper liberi"

- Motto for West Virginia: *"Mountaineers are always freemen"*

Uanset den bedste forberedelse, turplanlægning og turløds i øvrigt, vil der kunne opstå ukontrollable situationer, som kan medføre uheld eller ulykker. I stedet for - som skrønen om strudsen, der gemmer hovedet, når en farlig situation opstår – at negligere muligheden for sådanne situationer, bør turlødsen som en del af sin personlige forberedelse søge at forberede sig mentalt, fysisk og udstyrmæssigt til at klare pludseligt opståede situationer.

Inden for edb siges om en sysadmin (den person som vedligeholder et edb serversystem):

"Good Sysadmins are supposed to be paranoid and ready to face major disaster with excitement, and to plan for that disaster that should never occur."

At turlødsen på forhånd har trænet sig i forskellige nød-procedurer, giver vedkommende en personlig sikkerhed og gennemprøvet kompetence i det tilfælde, hvor noget virkelig går galt. I rigtig mange tilfælde kan et begyndende uheld afhjælpes ved snarrådige og kompetent handling – træningen gør det altså muligt for turlødsen at agere hurtigt, intuitivt og med den nødvendige udstråling af sikkerhed, som bevirker at resten af holdet ikke panikker!

Visse af teknikkerne, som vises i dette afsnit, kan indebære et vist niveau af objektiv farlighed – det er derfor i hvert enkelt tilfælde op til den enkelte turløds at afveje fordele og ulemper og forhåbentligt træffe et klogt valg. Alle de teknikker, der er vist i kapitlet, er teknikker, som jeg selv har haft god brug for i forskellige situationer, hvor udefrakommende påvirkninger har frembragt "trælse" situationer. I mindst et par af disse tilfælde, har teknikernes anvendelse haft afgørende betydning for undgåelse af alvorlig – og måske livstruende – personskade.

Hvis man ønsker at træne nogle af de viste teknikker, bør man arrangere sig, således at der i træningssituationen findes kompetent udført sikring i de situationer, hvor træningen indebærer risiko for fald.

Kviksand og bundløst mudder:

Et ofte forekommende faremoment i forbindelse med skandinaviske naturområder er moseområder, hvor der kan være mere eller mindre bundløst mudder. Sådanne områder bør selvfølgelig undgås, men omvendt er det ikke altid muligt i alle naturtyper definitivt at afgøre, om underlaget kan bære, førend man sætter fødderne derpå...

Måske bør man starte med at afmystificere begrebet ”bundløs”. En ”bundløs” mose er altså ikke bundløs i ordets egentligste forstand – selvfølgelig er der en bund et eller andet sted. Begrebets rette betydning er blot, at bunden i den pågældende sø eller mose er så mudret, at bunden ikke kan bære et menneskes vægt.

Ligeledes er misforståelsen om, at mennesker kan blive ”sug” ned i moseområder eller lignende blot en myte. Der er intet ”sug” i selv det mest bundløse mudderhul – den eneste kraft, der trækker personen nedad, er personens egen vægt. Kan man holde sig flydende i almindeligt vand, kan man altså også holde sig flydende i et bundløst mudderhul.

De fleste personer vil reagere med ren panik, når jorden pludselig forsvinder under dem i et mudderhul, som ikke var umiddelbart synligt. De paniske og pludselige bevægelser kan være direkte livstruende for personen, idet sådanne bevægelsesmønstre kan medvirke til at presse den uheldige person endnu længere ned i det pågældende mudderhold.

Som i alle andre forhold er der brug for en ren rationel tilgang til problemet.

En person, som af vanvare kommer til at træde ud, hvor jorden ikke kan bære og dermed ender i et bundløst mudderhul, bør hellere have sig in mente, at blot en skridtlængde tilbage, kunne jorden jo bære hans vægt. Redningen kan altså umuligt være mere end en armlængde væk!

Selv bruger jeg følgende procedure når jeg selv har været uheldig at træde forkert: I det øjeblik man mærker, at man synker igennem, smider man sig bagover, således at rygsækken tager af for faldet. Når man ligger på ryggen i mudderet, løsnes hofterem og skulderremme, hvorefter man vender sig om på maven og langsomt maver sig tilbage til sikker grund, idet man bruger rygsækken som ”landgangsbro”. Når man er vel tilbage på sikker grund, kan man med nogen anstrengelse hive rygsækken op af mudderet og opsøge mere velegnede stier!

(Hvis man skulle være så uheldig, at uheldet sker om vinteren, er det en ganske kold oplevelse! - Hvis det er rigtigt koldt, bør man – umiddelbart efter man er kommet tilbage på sikker grund – slå teltet op og skifte til tørt tøj – eventuelt tænde bål til at tørre sig selv og tøjet ved)

Samme procedure som ovenstående kan i øvrigt benyttes, hvis man skulle være så uheldig at havne i et hul med kviksand. Ligesom i tilfældet med mudderhullet er kviksandshuller meget begrænset i størrelse – og redningen er aldrig mere end en arms længde væk.

Kviksand er dog noget mere løst end mudder. En person, der går i panik, kan forstørre

kviksandskullet med sine ukorrigerede bevægelser.

Ligesom i mudder er der i kviksand ikke andre kræfter, der hiver i een, end almindelig tyngdekraft!

Faldulykker:

Man bør i forbindelse med alle former for ture med uerfarne deltagere undgå eksponerede ruter, hvor et enkelt fejltrin kan medføre farlige fald. Fald i fjeldmiljø er ikke kun farligt på grund af højden, men også fordi de klippestykker, man rammer, når man falder kan være ganske spidse og forvolde megen skade. Derfor kan fald fra selv små højder være alvorlige.

Hvis en person alligevel kommer ud for et alvorligt fald, bør man kraftigt overveje at indlede alarmering til eksterne redningstjenester så hurtigt som muligt.

Hvis man af forskellige årsager er nødsaget til at skulle evakuere en skadet person fra et fald, kan nendenstående procedure benyttes. Skitsen tager sit udgangspunkt i en person, som er faldet ned et sted, hvorfra vedkommende ikke umiddelbart kan komme op ved egen kraft. (Eksempelvis en kløft eller lignende).

At hejse en person op blot med et tov og ren muskelkraft er (næsten) umuligt for én person alene. Er man to, er mulighederne bedre, og er man tre er opgaven overkommelig. Skulle man stå i den situation, at man alene skal hejse en person op, er man nødt til at benytte sig af den fysiske grundsætning: Arbejde er lig kraft gange vej.

Det er det samme princip, der benyttes, når man lægger en taljeblok i et stykke tov – man kan kun yde et bestemt træk (arbejde), altså må man forøge gearingen (vej) for at yde en større trækstyrke (kraft)

Improviseret siddesele:

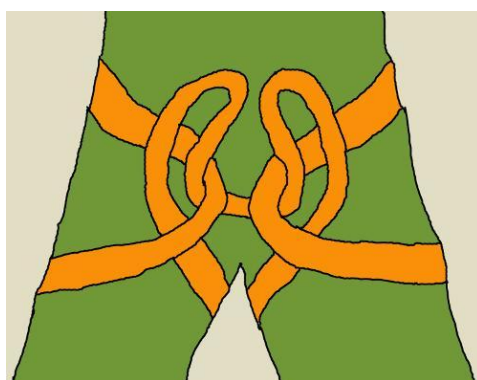
Ved uheldssituationer i stejlt terræn vil mange usikkerhedsmomenter kunne undgås, hvis der på en enkel, rimelig sikker og minimalt materialekrævende måde kan etableres en eller anden form for personsikring.

Et godt udgangspunkt ved enhver form for improviseret personsikring er etablering af en siddesele, hvis funktion er at overføre personens vægt til et reb på den mest sikre og komfortable måde.

Tidligere blev improviserede siddeseler benyttet meget – også til de mere avancerede klatreture. I dag findes der velsyede, top-komfortable og meget sikre færdigkøbte siddeseler. Derfor benyttes de improviserede siddeseler stort set ikke mere inden for klatring.

En rigtigt knyttet siddesele af godkendt klatrereb i den rigtige dimension er lige så stærk som en færdigkøbt siddesele; men det er kun, hvis siddeselen er knyttet rigtigt. En enkelt fejltagelse med et enkelt knob kan betyde liv eller død! Derfor undgås sådanne improviserede klatreseler normalt i alle situationer, hvor det overhovedet er muligt.

Dertil kommer, at en improviseret siddesele af klatretov ikke er nær så komfortabel som en færdigkøbt. Komforten er ikke blot negligerbar luksus. Det har virkelig betydning, hvis der sker et uheld, og en person hænger i siddeselen i længere tid. I en improviseret siddesele kan det forholdsvis tynde tov afskære blodcirkulationen – og måske fremkalde livstruende tilstande.

Den enkleste måde at lave en improviseret siddesele er den svejtsiske model som vist ovenfor. Rebet, der vælges, bør (så vidt situationen overhovedet tillader det) være af UIAA godkendt enkeltreb. Kan der ikke fremskaffes UIAA godkendt reb kan man evt. lægge et andet tov dobbelt mens man binder siddeselen – det fordobler styrken..

Indbindingspunktet i den improviserede siddesele er de to løkker der vises på tegningen.

Improviseret rappelling:

At rappelle er et bjergbestiger-udtryk for at bevæge sig (kontrolleret) ned af et reb. Der findes forskellige teknikker og forskelligt udstyr til at sikre sig, at denne nedstigning foregår på den mest sikre måde.

(ADVARSEL: Den ovenstående teknik er potentielt livsfarlig og bør kun anvendes som decideret nødprocedure i meget alvorlige situationer, hvor alternativet er endnu mere dystert! Der er eksempler på selv erfarne klatrere, som under udførelse af denne teknik har "hængt" sig i deres eget reb! - Hvis du vil øve denne teknik så få en kompetent person til at arrangere en egentlig topsikring under træningen)

I en nødsituation er det ikke sikkert, at du har udstyr til rådighed – alligevel kan situationer udvikle sig, således at det bliver tvingende nødvendigt at bevæge sig et kort stykke ned af en stejl terrænforhindring.

Ovenstående illustration viser en sådan improviseret teknik til rappelling. Med den viste teknik er der ikke brug for andet udstyr end selve rebet. Er rebet af mindre styrke end et rigtigt klatrereb, kan de anbefales at lægge rebet dobbelt – men sørg for, at rebet kan nå hele vejen ned!

Det er endvidere meget vigtigt at sikre sig, at de steder på kroppen, der er i kontakt med rebet, er godt beskyttet. Gnidningsvarmen fra det passerede tov kan blive meget stor – og på selv relativt korte rappels (få meter), vil rebet slide sig igennem ubeskyttet hud!

Det er især på stedet, hvor rebet passerer inderlåret, samt hvor rebet passerer skulder og nakke, at der skal polstres med tilgængeligt egnet materiale, inden der rappelles på denne måde (sokker eller andet overskydende tøj kan med fordel benyttes som "beskyttelsesmateriale"!)

Hvis man har adgang til blot et minimum af klatremateriel, vil en nødvendig nedstigning kunne gøres meget mere sikker end ovenstående metode.

Med blot en karabinhage er det muligt at improvisere en friktionsbremse, som tillader en rimelig kontrolleret nedstigning ad et tov – vel og mærke uden risikoen for at ”hænge” sig i sit eget reb!

(Der findes specielle knuder, som knyttes uden på karabin-hagen, som har samme formål som den her viste teknik. Det er dog mere sandsynlig, at en lettere chokeret person i en ”træls” situation har større chance for at huske nedenstående princip end en speciel knude)

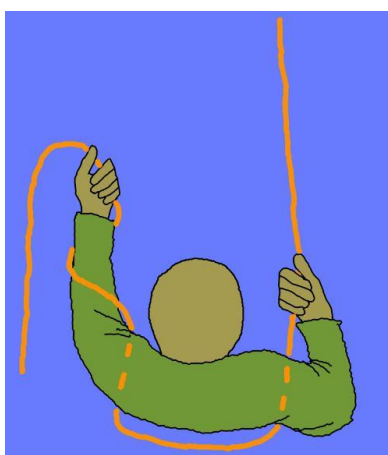
Tovet snos simpelthed omkring karabinhagen, som vist på illustrationen. Herefter klikkes karabinhagen i en eller anden form for improviseret siddesele. Hvis man har tid og mulighed, kan man derudover etablere en selvsikring vha en prusikknude (vises senere), således at man er sikker på rapellet ikke ”løber løbsk”

Sikringsteknik:

Muligvis vil en given uheldssituation udvikles sig, således at det er tvingende nødvendigt at etablere en form for sikret nedfiring af en person. Igen findes der inden for klatrefaget mange former for udstyr, som på enkel og sikker vis afhjælper dette problem; men det er utænkeligt, at man i alle situationer har sådant udstyr med.

Nedenstående princip er den bedst tænkelige teknik til ”improviseret sikring”. Tovet passerer bag om ryggen og omkring den ene arm – altså omkring nogle af de stærkeste steder og muskler i menneskekroppen.

Teknikken giver mulighed for fx at nedfire en person på en rimelig sikker og kontrolleret måde.

ADVARSEL: Den ovenstående teknik er potentielt livsfarlig og bør kun anvendes som decideret nødprocedure i meget alvorlige situationer, hvor alternativet er endnu mere dystert! Blot et enkelt fejltrin fra sikringspersonen kan betyde alvorlig personskade eller direkte død for både sikringspersonen og den sikrede. Hvis man ønsker at træne den pågældende teknik, bør man lave selvsikring og kun nedfire ”døde” ting, samt lade træningen foregå under opsyn af en kompetent person!)

Ovenstående teknik virker selvfølgelig bedst, hvis man har mulighed for at placere sig siddende, således at man kan stemme fødderne imod en sikker terrængenstand. Ligeledes skal man sikre sig, at trækket i rebet virkelig kommer i den retning, man forventer det – ikke noget med at miste balancen pludseligt! Teknikken kan ikke anvendes til at sikre, hvis trækket i tovet kommer ovenfra – i hvert fald ikke uden at etablere en eller anden form for bundsikring – og har man materiellet til dette, bør man hellere etablere en rigtig bundsikring!

Selv om en fysisk stærk person ved hjælp af denne teknik ville kunne holde et fald (hvis der bruges dynamisk reb), bør det pointeres, at teknikken som nødprocedure bedst egner sig til situationer, hvor en person skal nedfires eller evt sikres på vej op ad et stejlt stykke. At anvende metoden til decideret klatring vil være problematisk selv med dynamisk reb – og bruges statisk reb vil både klatrer og sikrer sandsynligvis blive revet i stykker af fangrykket!

Klemknuder:

I redningsarbejde vil man ofte have brug for solidt at fastgøre et tov langs et i forvejen udspændt tov. Der findes en hel serie forskellige knob til dette formål, nemlig klemknuder.

En klemknude er – som navnet vitterligt antyder – en knude, som er i stand til at klemme sig fast om et andet reb. Det dejlige ved mange af klemknuderne er, at de kun klemmer, når der hænger en vægt i knobet – når knobet ikke længere er under belastning, kan det igen flyttes op eller ned ad det tykkere tov, klemknuden er bundet omkring.

Klemknuderne gør det også muligt at klatre op ad et lodret hængende tov – eller en flagstang, telefonpæl eller træstamme uden grene.

Klemknuderne kan ligeledes bruges til at etablere en form for selvsikring ved forskellige former for rebsikrede aktiviteter.

De tre hovedformer for prusikknuder, som det vil være relevant for enhver friluftsleder at kunne, er prusik-knuden, klemheist og autoblokken.

Alle klemknuderne bindes normalt med reb, som er noget mindre i diameter end klatrerebet. Dvs. at hvis ens normale reb er 11mm i diameter vil omkring 7mm være en god tykkelse for et klemknudereb. Klemknuderebet skal være omkring 2-3 meter langt.

Prusikknuden kan tåle træk i alle retninger og bider sig fast i tovet, så snart der er træk i klemknuderebet. Prusik-knuden kan dog være svær at løsne, når der først har været hårdt træk deri.

Prusikknuden bindes som vist:

En anden version af klemknuderne er kleimheist'en:

Kleimheist'en tåler kun træk i den ene retning, men er til gengæld lettere at bevæge når trækket fjernes fra klemknuden. Kleimheist'en er meget velegnet til selvsikring ved rappelling (både improviserede og mere normale former) og kan ligeledes anvendes, hvis man skal "prusikke" op ad et tov.

Klatring med prusikknuder op ad reb:

Det er fuldt ud muligt at klatre op ad et reb (eller en flagstang, telefonpæl eller glat træstamme) blot med et par prusik-slynger som eneste hjælpemiddel.

Hvis teknikken anvendes i andre situationer end egentlige nødsituationer, bør man selvfølgelig lade en kompetent person etablere topsikring, inden træningen påbegyndes.

Der skal bruges to prusik-slynger, hvoraf den ene skal være væsentligt længere end den anden. Tovdiameteren på disse prusik-slynger skal gerne være af betryggende størrelse. Prusikslynger til klatring på reb er normalt 7mm, prusik-slynger til klatring på lodrette flader som træer eller telefonpæle bør vælges noget tykkere. Den korte prusikslynge klikkes eller bindes i en eller anden form for siddesele, medens den længere løkke bruges til at støtte med fødderne i.

Når vægten holdes i den øverste prusikslynge, kan man flytte den nederste. Derefter overfører man vægten til fødderne (og dermed til den anden prusikslynge), hvorefter den første prusikslynge også kan flyttes opad. Metoden er langsom og kræver en vis fysik, men er rimelig enkel – og for så vidt også rimelige sikker at anvende.

I stedet for prusik-knuder kan med fordel benyttes kleimheist. Kleimheist er lettere at bevæge langs tovet.

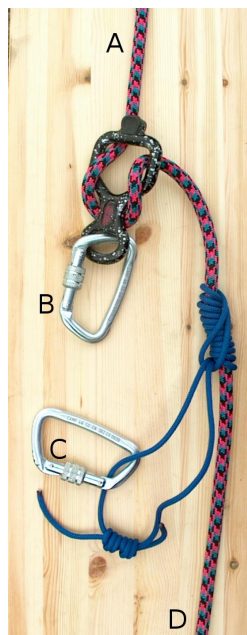
Hvis man rapeller ned ad et reb, som er lagt dobbelt, kan man komme i den situation, at man ikke kan trække rebet ned igen efter at have rapellet ned af en terrænforhindring. Dette er selvfølgelig ikke alvorligt, hvis man ikke skal bruge rebet mere, eller har andre reb. Imidlertid kan situationen være livstruende, hvis man kun er nået halvvejs og skal bruge rebet for at komme helt ned til jordoverfladen. I sådanne tilfælde kan man vha klemknuder og prusikslynger klatre op ad rebet for at frigøre rebet fra den begrænsende forhindring. I et sådant tilfælde skal klemknuderne selvfølgelig bindes om BEGGE ender af det dobbelte rapellereb!

Sikker rappelling med prusikknuder:

I alle normale situationer vil man arrangere en uafhængig topsikring ved rappelling, men der kan forekomme situationer, som gør det nødvendigt at kunne sikre sig selv ved en rappelling. Dette er muligt med en klemknude, men man bør alligevel huske på, at det altid er at foretrække at lave en uafhængig topsikring.

Rappellerebet trådes gennem et 8-tal som normalt. Den ene ende af rebet går fra 8-tallet og op til et ankerpunkt. Her skal man normalt ikke påsætte klemknuder, idet de så skal holde klatrerens fuld vægt. I stedet påsættes klemknuden et stykke nede ad den løse rebende.

Enden af prusikslyngen fastgøres til et anvendeligt indbindingspunkt på ryggen af ens siddesele. Medens man rappeller ned, holdes hånden omkring klemknuden, således at den ikke klemmer sammen. Skulle man miste taget med sikringshånden, vil klemknuden træde i aktion og klemme sammen om rebet – og dermed standse rappellet. Hvis man ikke har sørget for at holde klemknuden langt nok tilbage på den løse rebende, kan klemknuden blive tvunget ind i 8-tallet, hvilket vil bevirke, at man ”sidder fast”. Ligeledes kan en prusik-knude stramme så meget, at den næsten ikke er til at få løs igen – så sidder man også fast.

Den mest velegnede klemknude til opgaven er en kleimheist. På fotoet er der indføjet forskellige bogstaver for bedre at kunne forklare princippet. ”A” er retningen op mod topsikringen, altså ”opad”. ”B” er den karabinhage, som fæstes til siddeselen. Der er vist et 8-tal til rapelling; men som tidligere vist, kan man nøjes med en HMS-knude eller viklinger omkring karabinhagen.

”C” er karabinhagen fra prusikslyngen. Den skal ikke holde egentlig vægt, men skal blot klikkes på et velegent sted bag på siddeselen. ”D” er den løse tovende, som man skal rapelle ned ad.

Skulle man være så uheldig at ”sidde fast”, kan man med en anden prusik-slynge lave en klemknude højere på rebet og overføre ens vægt til denne prusikslynge.. Dette vil aflaste vægten så meget fra 8-tallet og klemknuden, at man kan løsne den igen.

Bemærk at ovenstående procedurer i alle almindelige sammenhænge må betegnes som nødprocedurer – det er selvfølgelig en god ide at træne disse ting; men sørg for, at der findes en kompetent udført topsikring under træningen!

Redningsklatring:

Det er med lidt betænkelighed, at nedenstående princip medtages i afsnittet, da den nok hører til blandt de farligste af de nødprocedurer, der vises i dette afsnit. Man skal virkelig holde hovedet koldt og have en ganske god erfaring og viden om sikringsprocedurer og rebaktiviteter for at kunne benytte proceduren effektivt i en alvorlig situation. Jeg har kun en gang i forbindelse med improviseret redningsarbejde haft brug for at anvende denne procedure.

Der kan opstå situationer, hvor det er nødvendigt at klatre op ad en terrænforhindring uden anden sikring end den, man er i stand til at yde sig selv. Dette kunne fx. være i en situation, hvor man har været af sted to personer, den ene bliver alvorligt skadet og eneste vej ud (uden en tidskrævende omvej) er op ad en stejl skrænt eller klippeflade.

Selv i en virkelig dyster og alvorlig situation skal man overveje andre muligheder. Hvis man ikke har klatret før, er der en meget reel sandsynlighed for, at man gør noget galt og slår sig selv ihjel i forsøget! Altså kort sagt: Hvis der overhovedet findes andre tænkelige løsningsmodeller, bør denne metode overhovedet ikke medtænkes som løsningsforslag!

Men skulle man stå i situationen, hvor man virkelig livsnødvendigt skal forcere en klippevæg, uden at andre personer er i stand til at forestå en sikring, vil proceduren kunne benyttes.

Forhåbentligt vil man i den situation være i besiddelse af et dynamisk reb af klatrerebskvalitet. Et dynamisk reb er i stand til at optage en stor del af faldenergien, idet rebet strækker sig (op til omkring 40% ved et virkeligt slemt fald). At bruge andet end dynamiske reb til klatringslignende aktiviteter er direkte suicidalt – uanset om det sker under normal anvendelse eller i overlevelsessituationer!

(Forklaring: Et dynamisk reb overfører faldenergien gradvist via siddeselen til menneskekroppen. Et statis reb har ikke denne elasticitet – derfor overføres hele faldenergien på én gang. Det er slet ikke sikkert rebet kan holde til dette ryk – og hvad værre er; menneskekroppen kan heller ikke – man bliver simpelthen revet midt over!)

Man starter med at knytte sit reb til et stærkt punkt, man kan benytte som bundanker. Det kan fx. være omkring stammen af et solidt træ, et velegnet klippefremspring, eller lignende faste terrænstrukturer. Derefter trådes rebet igennem et 8-tal eller lignende

bremseanordning, hvorefter der knyttes en klemknode (fx en kleimheist) omkring rebet. Klemknudeslyngen bindes fast på rygside af ens siddesele, så tilpas langt tilbage, at knuden ikke kan blive trukket ind i 8-tallet.

Man klatrer dernæst op, medens man på normal vis placerer mellemsikringer, som vist på illustrationen. Hvis man ikke er meget vant til klatring, er det meget sandsynligt, at en utrænede person vil gøre en livstruende fejl i forbindelse med disse mellemsikringer!

Det er nødvendigt, at man ved denne metode med jævne mellemrum rykker mere reb igennem rebbremsen (8-tal, sticht eller anden improviseret indretning), således at man har reb til at klatre opad. Afhængig af overfladen på den terrænstruktur, man er i færd med at forcere, kan det være meget vanskeligt at holde sig fast med en hånd, medens man med den anden hånd rykker reb igennem 8-tallet.

Mellemsikringerne skal kunne bære et eventuelt fald. Det kan fx. være en slynge (af klatrereb) lagt omkring et velegnet klippefremspring og derefter klikket på klatrerebet med en karabinhage. Vær opmærksom på, at mellemsikringspunktet nu også kan tåle træk i den retning, trækket vil komme fra ved et fald. Vær ligeledes opmærksom på, at mellemsikringen ikke må kunne "falde af" når rebet bliver bevæget af klatrerens. Mellemsikringerne bør placeres med relativ tæt mellemrum for at undgå lange fald!

Ved et evt. fald vil man falde en længde svarende til det dobbelte af den afstand, man har ned til den øverste mellemsikring + rebets forlængelsesfaktor. Fangrykket optages af rebbremsen og klemknuden forhindrer den løse ende af klatrerebet i at passere gennem 8-tallet

Igen er der indføjet bogstaver på fotoet for bedre forklaring. Ovenstående foto viser princippet for selvsikret redningsklatring. Bemærk at opstillingen er forsimplet, ligesom afstanden mellem de forskellige enkeltelementer er større i virkeligheden. "A" er retningen mod jorden. Dette tov er fastgjort i et sikkert bundsikringspunkt. Det er dette tov (og det punkt det er fastgjort i), som holder hele klatrerens vægt. "B" og "C" er mellemsikringer. Disse skal sættes med få meters mellemrum og skal kunne holde et evt. fald. Til at bremse faldet findes der "D", en bremseplade eller "sticht". Et 8-tal (eller i rigtig ekstreme situationer: en HMS-knude) ville også kunne benyttes. "E" klikkes på siddeselens indbindingspunkt. Klemheisten sikrer tovet mod at løbe igennem bremsepladen ved et evt. fald. Derfor skal enden af prusikslyngen "F" klikkes på et velegnet sted bag på siddeselen. Punktet skal kunne holde til en vis belastning, brug derfor ikke en udstyrsløkke eller lignende.

Man kan træne denne metode på sikker vis, hvis man samtidigt lader en kompetent person sikre - fx med et uafhængigt toprebssystem!

Casevac:

Desværre sker det en gang i mellem, at personer kommer således til skade i forbindelse med friluftsture, at personens bevægelser i den grad bliver hæmmet af skaden, at personen må have hjælp for at komme under professionel behandling.

I forbindelse med sådanne situationer er vi heldigvis i den situation, at der i alle de skandinaviske lande findes et meget effektivt og professionelt redningsberedskab. Derfor bør man i alle tilfælde, hvor situationen ikke nødvendigvis fordrer umiddelbar handling, overlade så meget som overhovedet muligt af det eventuelle redningsarbejde til de professionelle i stedet for selv at begynde at forsøge at organisere et forsøg på en redningsaktion.

Med ovenstående in mente bør det dog tilføjes, at der kan være situationen, hvor selv muligheden for at flytte den tilskadekomne få hundrede meter kan betyde en enorm forskel for vedkommendes velbefindende og for redningsarbejdets succes som sådan. Der kan fx. være tale om situation, hvor en person har brækket en ankel, men befinder sig et sted, hvor en redningshelikopter ikke kan lande eller sende en line ned med en bære.

Som turlleder bør man have et solidt kendskab til førstehjælpsprocedurer – og derfor også vide en del om, hvornår det overhovedet er muligt at flytte en person, og ved hvilke skader, det er forbundet med livsfare for personen at blive udsat for et forsøg på flytning. Generelt gælder, at personer med faldskader, som kan have forårsaget beskadigelser af rygsøjle, hals eller nakke generelt ikke må flyttes eller bevæges overhovedet med mindre umiddelbart livstruende forhold taler derfor.

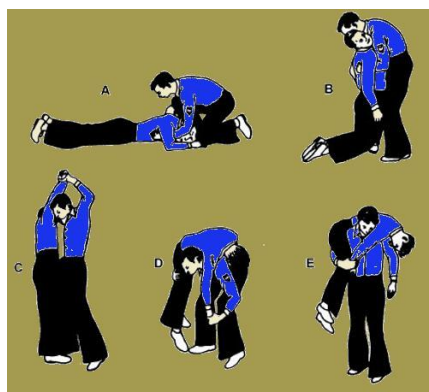
Søg viden om førstehjælp hos Røde Kors eller andre kompetente instruktører. Der findes ingen information om førstehjælp i denne udgivelse. – Jeg er føler mig ikke kompetent til at formidle denne viden!

Hvis en tilskadekomne person skal flyttes over en kortere distance, og de generelle forhold taler for, at det er fornuftigt at gennemføre denne flytning, findes der forskellige metoder, som kan anvendes. Generelt bør det dog igen erindres, at hvis det overhovedet kan lade sig gøre, er det formentligt bedre at etablere lejr ved skadesstedet og så hurtigt som sikkerhedsmæssigt muligt meddele denne position til relevant professionelt redningsmandskab. Er man flere kvalificerede turledere, kan gruppen evt. deles, således at resten af deltagerne gelejdes til en mere velegnet lejrplads.

Husk ved alle former for løft at sikre, at den beskadigede legemsdel ikke lider yderligere skade. Her kan jeg igen pointere vigtigheden af, at turlederen har den nødvendige viden inden for førstehjælp!

Brandmandsgreb:

For hurtigt at bringe en person ud af et farefuldt område kan det traditionelle brandmands løftegreb, som vist på illustrationen, anvendes. Teknikken kræver en vis fysisk styrke hos den løftende part!

Stangløft:

Denne metode kan bruges, hvis en person har beskadiget ankelen eller underbenet; men selv om der her er to mennesker til at bære den tilskadekomne, er det stadig en yderst anstrengende proces.

En gren eller lignende lægges ind i rygsækkens nederste bæreremme på to personer. Den tilskadekomne kan herefter anbringes siddende på denne gren, og de to hjælpere kan støtte vedkommende med den ene arm, medens de stadig har en arm fri hver til at hjælpe ved fx passage gennem svært fremkommeligt terræn.

Med mindre hjælpere har fysisk styrke og kondition som olympiske atleter (eller den tilskadekomne er væsentligt mindre), vil selv få hundrede meter på denne måde være udmattende anstrengende i ujævnt terræn.

Improviseret bære:

Forholdene kan være således, at det er tvingende nødvendigt at transportere en person over distancer på flere hundrede meter. I sådanne tilfælde er det nødvendigt at improvisere en eller anden form for bære.

En hurtigt tilvirket bære tager udgangspunkt i to grene, som hver skal være omkring 3 meter lange og i stand til at bære en vis vægt.

To anorakker, jakker eller lignende kan benyttes som grundmateriale for båren. Ærmerne

trækkes ind i anorakken, og grenene trækkes derefter igennem ærmerne.

Den tilskadekomne bør selvfølgelig lejres på båren med en så høj grad af isolering som muligt (altså i sovepose og varmt tøj)

Båren kan bæres med en person ved hvert hjørne eller man kan benytte samme princip som vist ved nedenstående illustration, hvor vægten aflastes på rygsækkens bæreremme.

Rapelling med casevac:

Der kan forekomme situationer, hvor det er nødvendigt at rappelle ned ad en terrænforhindring – medbringende en tilskadekomnen person. Den følgende teknik kan anvendes til dette formål.

Rapelling foregår bedst med 8-tal eller lignende friktionsbremse – hvis den improviserede metode med rebet, der snos om karabinhagen, benyttes, skal man huske at benytte et par tårn mere, end man ellers ville – pga den ekstra vægt. Husk at lave selvsikringsystem med klemknode – som vist tidligere.

Man skal bruge en kort og en lang slynge – det skal enten være rigtige klatreslynger eller løkker bundet af klatrereb. Begge slynger fastgøres i 8-tallet. Har man ingen ekstra karabinhager, benyttes slyngestik.

Den tilskadekomne forsynes med siddesele, som – evt via en karabinhage – fastgøres til den korte slynge. Hjælperen – altså en selv – benytter den lange slynge og fæstner denne til siddeselen.

Det er derefter muligt - med stor forsigtighed – at rappelle nedad. Hvis man rappeller ned ad en terrænstruktur, holdes begge ben mod terrænstrukturens overflade. Tempoet holdes så tilstrækkeligt langsomt, at man har fornemmelsen af at gå langsomt ned ad fladen.

”A” er rebenden der rapelles fra. I punkt ”B” ses rigget med et 8-tal, hvis man ikke i pågældende situation har adgang til et 8-tal, kan en hms-knude eller lignende benyttes. ”C” er en almindelig klatreslynge knyttet, således at der fremkommer tre løkker. Har man ikke klatreslynger, benyttes et kort stykke sammenknyttet klatrereb. Personen, som skal hjælpes, benytter karabinhagen ”E” som indbindingspunkt (klikkes i siddeselens indbindingspunkt). ”F” klikkes indbindingspunktet i hjælperens siddesele. ”G” er en klemklude, som sørger for, at rapellet ikke løber løbsk. Hjælperen skal holde om klemknuden, førend tovet løber derigennem.

Den tilskadekomne holdes parallelt med terrænstrukturen, således at vedkommendes ben ikke bliver fanget af fremspring på terrænstrukturen.